

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

complectens sanctos Mensium, Aprilis, Maii & Ivnii

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

Vita S. Gregorii Nazianzeni Episcopi, Patris celeberrimi atq[ue] doctiſimi
cognomento Theologi, ex ea quæ est per Gregoriu[m] Presbyterum
conscripta. Exceſſit è viuis anno à partu virgineo 389. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-42716

C. Baron:
annal 10:4.

VITA S. GREGORII NAZIANZENI

Episcopi, Patri celeberrimi atq; doctissimi cognom-
mento Theologi, ex ea quæ est per Gregorium Pres-
byterum conscripta. Excessit è viuis anno à par-
tu virgineo 389. Siricij Pontif. 5. Theodori Imp.
11. Aetatis verò suæ 65.

9. Maij.

Patria & pa-
rentes eius.

Gregorius qui propter excellentem rerum
diuinarum cognitionem, cognomen
à Theologia consecutus est, patriam habuit
secundam Cappadocum prouinciam urbem Na-
zianzum, quæ quidem per eum adeò nobilitata
est, vt apud extremos etiam orbis terrarum finis
clara atque illustris extiterit. Parentibus ortus
est nobilibus, ac insigni iustitia præditis. Eius-
dem pater eius Abrahæ cuiuspiam instar, pater
na terra, idolis quæ relictis, ad egregium pietatis
cultum migravit, excussa quæ Hypsitariorum
nefaria superstitione atque impostura, sacris a-
quis à Leontio episcopo Cæsareæ Cappadociæ
expiatus, tanta virtute constantia quæ perceptam
Dei gratiam tutatus est, vt non multò post Nazian-
zenæ ecclesiæ gubernacula tractare meruerit.
Mater autem quæ cum ipso lacte pietatem hauri-
ferat, cum maculæ prolis cupiditate flagret,
supplicibus precibus ab huiusmodi benedicti-
auctore petebat, vt se voti compotem faceret,
promittens se nasciturum filium Deo oblaturam.
His precibus assiduo intentæ, per nocturnum vi-
sum nascituri filij vultum nomenque cognouit
qui tandem in lucem editus, egregiam naturæ
dolorem exhibuit, prorsus vt ex moribus, quamquam
puerilibus, & disciplina quæ sectabatur, præla-
ruiam tamen futuræ sanctitatis specimen præberet.
Cum autem simul cum ætate incredibilis in

Votum ma-
tris eius

Nascitur
Gregorius.

litera
profectu
consuetu
collegit
dicendi
quæ ad
prudens
bus rebu
rimum v
Athenas
Partheni
que ad na
Itaque co
ta pericu
ti in aper
rentur. It
differen
necione
clamorib
terrebat
cura abie
Nondum en
quod in o
vt presens
chrymas
fulas, voto
& ad regem
se perpetu
tum protin
taque tran
per insper
misse mi
fidis que en
Dei potent
Gregorio

literarum amor cresceret, primùm Cæsaream profectus est, ubi cum præstantissimis quibusq; consuetudine habita, doctrinam haud exiguam collegit; inde in Palæstinam migravit, ut optimã dicendi facultatem addisceret. Hinc Alexandria quæ ad Pharum sita est, perrexit, ut multiplicem prudentiæ thesaurum ex varijs hominum moribus rebusq; colligeret. Qua in vrbe cum plurimum utilitatis percepisset, doctissimas illas Athenas inuisere cupiens, Aegæa vectus naui, Parthenio mari, alieno quanquam tempore atque ad nauigandum incommodo se commisit. Itaque coorta repente tempestate, summum vitæ periculum vectores subierunt, prorsus ut ventum in apertam naui perniciem conspirare viderentur. Ibi verò, cum alij omnes corporis mortem desiderent, Gregorius de animæ exitio atq; interfectione sollicitus, vestem lacerabat, tantisque clamoribus & querelis vectores omnes exercebat, ut nemo esset qui non omni sui ipsius cura abiecta, illius luctui sese sociũ adiungeret. Nondũ enim sacris aquis à primi parētis delicto quod in omnes deriuatur, expiatus erat. Itaque ut præsens animæ periculum euaderet, post lacrymas & preces multiplices ardenti pietate fufas, voto se obstrinxit fore, si saluus euaderet, & ad regenerationis lauacrum perueniret, ut se perpetua seruitute Deo consecraret. Hoc votum protinus optata serenitas consecuta est, tantaque tranquillitas, ut ipse nõ modò Gregorius per insperatam ex tempestate salutem Dei misericordiam, sed & ij qui varijs multisq; erroribus tenebantur, vnus ac summi Dei potentiam intelligerent: seseq; pari cum Gregorio alacritate, ad Christi fidem cultumq; recipere.

Rr 3

recipe

Discēdi causa, peregre proficiscitur.

Athenas nauigans, periclitatur naufragio.

Votum S. Gregorij

Venit Athe-
nas.

Postea verò quàm nobilem illam florentem-
que Athenarum urbem attigit, fuit magno do-
ctorum omnium gaudio propter ingenij præsti-
tiam exceptus: quò etiam nõ multò post Basilium
Magnus Byzantio appulit: cuius cõsuetudine gra-
tiam mirificè delectari cœpit, ad eò ut mun-
dorum coniunctione & animorum concordia ni-
hil copulatius videretur. Erant enim vna eadem-
que fide collustrati, pariq; virtutis amore flagran-
tes, incredibiles in omni virtute & sapientiã pro-
gressus faciebant. Omnes namque artium disci-
plinas præcipuas ita mente & cogitatione alle-
cuti sunt, ut in omni eruditione apud libera-
rum præstantissimos facilè primas tenerent. Phi-
losophorumque opiniones, qui sese de iustitia
magnitudine venditabant, egregiè labefacti-
rent. Et quidem Basilius, postquam multis para-
sangs Atheniensium philosophiam superavit,
domum se recepit; Gregorius autem à candida-
ta Atheniensium iuventute confectis, ut dicitur so-
let, manibus retentus, docendi prouinciam sub-
ire, ac sophisticam ascendere cathedram coactus
fuit. Verùm haud multo interiecto tempore ean-
dem potestate in patriam remeandi obtinuit. Tri-
cesimo iam anno in artium studijs foeliciter ex-
acto, in patriam profectus est. Ac primum in
no tinctus lauacro, legem sibi indixit ne inquam
iuramento labia sua contaminaret, quam ad ex-
tremum vitæ spiritum egregiè seruauit. Cum-
que parentes illi auctores essent, atque vrgerent
vehementer ut nominis celebritatem, acerrimam
terrenarum splendorem amplitudinemq; sum-
mo studio sectaretur, ipse promissionis iuramento

Gregorius
docet Athe-
nis.

Baptizatur
& vouer se
nunquam
iuraturum.

mor, statim se Deo consecrare aggressus est, ac mundi honore contempto, die nocteque veritatis splendorem ex familiari sacrorum librorum lectioe tota aviditate concupiuit. Et quidem hoc modo mente assidua in caelestibus versaretur, saepe in somnis Christum perspicere intuitus est, tanta enim animi sui voluptate, ut mundo plane mortuus, nihil praeter diuina, in mente ac cogitatione circumferret.

His alijsque pietatis studijs operibusque sanctis, cum iuuenilem aetatem exegisset, pater filium inuitum plane ac repugnatem ad sacri muneris functionem, presbyterijque dignitatem euexit; cumque praesulis etiam honore eum dignissimum iudicaret, Gregorius ut curas mentem humi deprimentes effugeret, in Pontum clam ad Basilium abiit, ubi mutua virtutis amulatione exstimulati, praeclaras monasticae vitae leges pijs & a mundi societate disunctis hominibus scripserunt. At verò pater & canitie & curis grauis, & filij Caesarij interitu mortuus & luctu profligatus, cum orbitatem & solitudinem suam agerrime ferret, eas ad Gregorium epistolas dedit, quibus a Ponto redire compulsus fuit. Cum autem Caesarius ingentem pecuniarum vim, & possessiones amplissimas (praeter alias enim dignitates quaestoris etiam officio functus fuerat) suis reliquisset, multi que execrabili quadam rapacitate, per fas & nefas, defuncti facultatibus inhaerent, easque spe magna deuorarent, Gregorius ut parentem senectute & morbo fractum (nonaginta namque vitae annos expleuerat) iudiciorum turba molestiaque leuaret, totam illam curarum molem suis humeris sustinere coactus est.

Eadem tempestate cum Ariana haeresis dira

Rr 4

con-

Videt Christum.

Fit Sacerdos.

Gregorius cum Basilio monasticos canones edit.

contagione per Ecclesiam grassaretur, multosq; insigni eruditione viros à vera fide ac pietate abriperet; parentem etiam eius morum simplicitate deceptum, eandem in fraudem impulit. Ex cuius prolapsu vir sanctus quantum animi dolore hauserit, quantoque in mœreore versatus sit dici non potest. Ut autem nefariam hæresim extingueret, patremque in gratiam matris Ecclesie reduceret, assiduis orationibus & peruijs illi placare studuit, nec prius à pio labore studioque quieuit, quam exortas Ecclesie tenebras noua veritatis luce fugaret, & obscuratas fidelium mentes splendore orationis suæ collustraret. Itaque & patrem in viam reduxit, & distracta ac distulsa membra sinceræ fidei glutino conuulsa, & hæresim nefariam profligauit. Nec dubitauit sanctus hæreticæ prauitatis furori ac libidini constanter sese opponere, ipsumque caput Iulianum Imperatorem infamem apostatam, inuictus oratione proscindere, ipsiusque scelus occultamque impietatem in oculis & aspectu omnium proponere, palamque hortari omnes, ut subdolanam Iuliani doctrinam externa pietatis specie tectam, declinarent.

Porro Athenis adhuc agens cum Iuliano admodum adolescente, nec dum ad Imperium erecto, sed ludimagistris operam dante congregatus, fertur ex certis quibusdam animi indicijs, raro antè amicis significasse, Iulianum ad omne scelus procliuem, nefarium atque impium bellum Catholicæ veritati indicturum: magnoque in Ecclesia motus ac grauem persecutionem contataturum. Ac sceletæ us quidem ille, furor etiam biemque suam in Ecclesiam expromere non desistit: Gregorius verò totis viribus sese opponere, &

Arianâ hæresim profligat.

Inuictus Gregorij in Iulianum.

Gregorius quid de Iuliano prædixerit.

Iuliani persequenti.

re, & coniurata hæreticorum arma, impetum quæ
repellere non formidauit. Inierat aduersus hæ-
reticos cum Basilio societatem belli fieri, vt cõ-
iunctis viribus in hæreticorum præsidia arcesquæ
irrumperent, & victas eorum scelere ac furo-
re animas eriperent; totamque Ecclesiam mise-
randa seruitute oppressam, in libertatem inte-
gram vindicarer. Præstitit id ipsum vterque egre-
giè, prorsus vt duo illi tanquam præcipua Eccle-
siæ luminaria, in medijs tenebris relicta appare-
rent; horrendam quæ caliginem, quæ multos in-
dies inuoluebat, repellerent.

His rebus studijsque cum nocte dieque inten-
ti essent. Cæsarensis ecclesiæ Antistes ad vitam
meliolem migravit, cui Basilius successit; Gre-
gorius verò ad Sasimorum regimen electus, va-
rijs modis artibusque eum honorem subterfugere
conatus est. Cum enim animi tranquillitatem
in vita præcipuè sectaretur, quò totam mentem
in diuinarum rerum contemplatione defigeret,
nullo modo huiusmodi negocijs se implicare
volebat, eaque non secus quam acerrimum quæ-
dam philosophiæ hostem declinabat. Sed cù pa-
ter pro sua auctoritate eum vt filium cogeret, &
vt sacerdotem obsecraret, ne tam sacri sanctique
muneris functionem animo adedò pertinaci reij-
ceret, tandem paternis & precibus & auctoritate
expugnatus manus dedit, & Nazianzenæ ecclesiæ
curam suscepit; ita tamè vt defuncto patre, in cu-
ius gratiam illud honoris pondus potissimum
subibat, palàm testaretur se ad pristinum philo-
sophiæ ac humilitatis studium redire velle. Ita-
que vteroque parente fato perfuncto ex Ecclesia
se proripuit, Seleuciamque profectus in virginico
sanctissimæ Teclæ cœnobio commoratus est: vt

Rr 5

vide-

Gregorius
cum Basilio
profigat hæ-
reticos.

S. Gregorius
Sasimis da-
tur Episco-
pus.

Relicto epi-
scopatu, abi-
it Seleuciam
Gregorius.

videlicet eo absente, alius Naziancenæ urbi an-
tistes præficeretur. At verò cum Nazianzum re-
uersus, pastorem nullum subrogatum cerneret,
tameñ plebs vniuersa multis lachrymis cum
flectere niteretur, nulla tamen ratione adduci
potuit, vt relicto arcana sapientiæ studio, cum
dignitatis gradum denuò conscenderet; quin po-
tius veræ paupertatis ac simplicitatis amorem
vni sibi vacabat, vt interim diuinæ gloriæ salu-
tisque communis mirè studiosus, nocte dieque
pro omnium vtilitate ac profectu sudaret. Ita
que intermissam aliquamdiu Basilij consue-
tudinem repetens, pium valde consilium, & apud
inprimis charitate dignum in medium pro-
tulit. Magnus erat calamitosorum hominum nu-
merus, qui tetra lepræ contagione infecti, quos
quidem horrorem, Basilio vero & Gregorio
fericordiam commouebant. Quorum calami-
ti vt consulere, ædes cum primis amplissimas
& annuorum prouentuum diuites extruxerunt,
quas pauperum gymnasia appellari volebant. In
quibus Gregorius præclaram admodum operæ
studiumque, Dei magnificentia & benignitate
dignum collocabat.

Domus ho-
spitalis &
grorum &
pauperum, à
Gregorio &
Basilio ex-
tructa.

Hæresis Ma-
cedoniano-
rum.

Nec interim minori cura ac vigilantia labo-
ranti Ecclesiæ opem ferebat: noua que subinde
hæreses pullulantes, pietate & eruditione reprimi
mebat. Erant nõ pauci ex pestifera Ariani doctri-
na prognati, qui Filio æqualem quidem cum Pa-
tre substantiam & gloriam concedebant, sed Spi-
ritum sanctum blasphemis verbis imperebant,
ad eò vt creaturam tantum esse affirmarent. Ho-
rum blasphemias Gregorius vt extingueret, di-
uino spiritu impulsus Byzantium abiit, æque
ecclesiam planè oppressam, & grauissima hære-
tico

corum impietate ferè extinctam, sacrasque doctos spoliatas, & per vim occupatas breui recuperavit: & splendore doctrinæ ac pietatis suæ, horrendam tenebrarum caliginem, quæ fidelium oculos mentesque inuoluerat, dispulit, optatissimamque veritatis lucem restituit.

Nondum eam pestem integrè profligarat, cum Apollinarius Syrus nouam quandam hæresim in lucem efferre conatus est: quæ astruebat Christum carne tantum, anima verò rationis experte præditum fuisse. Ea opinio quanquam absurda, multos tamen discipulos inuenit, quos auctor, quia profana eruditione exercebat, multis verborum lenocinijs in fraudem induxerat. Rursus igitur difficili certamine cōstrictus Gregorius strenuè se opponerebat, & firmis solidisque argumentis, falsas opiniones specie quadam veritatis subnixas, refutabat. Sed cum ea vulgi captum excederent, lupi fide & auctoritate præualescentes, pium pastorem in suspicionem mendacij adducebant: & rudem plebem falsis sermonibus inflammabant, ut virum sanctum tanquam seditionis, & veritatis calumniatorem lapidibus obruerent: Verum Deo militem suum & veritatis defensorem tegente, frustra in eum saxa coniecerunt. Tum verò correptum ipsum consulari iudici sistunt, ut de eo tanquam tumultum & seditionis auctore supplicium statuatur. O stuporem admirandum; o vim mendacij insipientem, si Gregorius de his rebus dicendi libertatem obtinisset; sed cum tot tantisque rerum acerbitatibus premeretur, nihil proloquutus est aliud quam hoc vnū: Propter nomē tuū Christe, etiam si ambulauero in medio umbræ mortis non time-

Hæresis Apollinarius

Impetitur lapidibus Gregorius inde rapitur ad tribunal.

Psal. 23.

timebo mala, quoniam tu mecum es. Atque à
dice sine verberibus & tormentis dimissus ma-
tyr sine periculo vibicibusque laureatus est.

Huiusmodi porrò certaminibus clariorè
perfunctus, iam apud omnes cum obditiore
præstantiam, tum ob virtutem totque excelsioribus
labores, illustris admodum censebatur. Quis
factum est, ut Petrus urbis Alexandrinæ Antistes, p-
gregijq; illius Athanasij successor, à Gregor. Ma-
gno Constantinopolitanæ ecclesiæ præfectori
ei postulauerit: & inuitum pro Ecclesiæ fidei
defensione, eum dignitatis gradum subire con-
pulerit. Eodem tempore erat in ciuitate
Maximus quidam genere Aegyptius, multis
barbarus, & nouus quispiam Ianænes, philo-
sophus, qui subdolum aduersus Gregorium
aciem instruebat. Cùm enim filia patris
specie Episcopum cepisset, ita ut eadem cum
eo domo, eademq; mēsa vteretur, & apud omnes
ea ratione haud vulgarem grauitatis pietatisque
opinionem captasset, Byzantinæ Sedis dignitate
æmulari cœpit. Et quia ad huiusmodi gradum
auro imprimis opus esse nouerat, callida quâ
circumuectione presbyterum quendam inuenit
ut ingentem pecuniæ summam, quam in
moreas tabulas coemendas Byzantium m-
erat, sibi traderet. Is autem cum nimia ingenuitate
Maximo fidem adhiberet, eam tradidit
quam protinùs alij quidam, sceleris sui ad-
culum Alexandriam destinârunt, summa
contentione Petri animum expugnantes, ut Ma-
ximum summæ auctoritatis & sanctitatis
ipsi quidem asseriebant) virum Byzantinæ
Antistitem crearet. Hæc cum summa celeritate
clanculum agerentur, Petrum eò impulerunt

Præficitur
ecclesiæ Cō-
stantinopo-
litanz.

2. Tim. 3.

Petri Alex-
drini Antis-
titeo.

Alteraru
virutis
maximū
ipam dec
ibem spa
sibi sunt, v
ci perdit
bitionem,
etiam Greg
rana beneu
dominem o
Græcorum
& Hercul
ta religio
no petierat
tini impiet
stantes, cul
rons, adeo
nis medica
nim, diceb
quod malit
lius Dei sit,
lus penetra
uentus per
munere ho
minem pat
tus fuerim
cordia ei a
supersticio
se transfer
non debet
nemini fo
multitudin
sibi beneu
interca

alterarum quas ad Gregorium antea dederat, virtutis eius nominisque splendoris oblitus, Maximum eiecit Gregorio Byzantinum Episcopum declarauerit. Verum huius rei fama per orbem sparsa, tanti repente animorum motus facti sunt, vt plebs vniuersa amici iuxta & inimici perditam illam profligatamq; Maximi ambitionem, non modò execrati fuerint, sed ipsi etiam Gregorio vehementer succenserint, quòd tanta beneuolentia & familiaritate nefarium hominem complexus fuisset. Fuerat enim antea Græcorum superstitione cõtaminatus Maximus & Herculem deum coluerat: actandem simulata religionis specie, baptismi gratiam à Gregorio petierat, obtinueratq; . Itaque fideles Byzantini impietatem illam tanta fraude relictam detestantes, culpam in ipsum Gregorium transtulerunt, adeò vt exulceratos plebis animos, orationis medicamento lenire coactus fuerit: Non enim, dicebat, ò viri, idèd culpæ obnoxius sum, quòd malitiam non præsenferim, cùm hoc solus Dei sit, qui intimos animorum recessus solus penetrare potest: Nos enim futuros rerum euentus perspectos habere non possimus, nisi Dei munere hoc nobis concessum fuerit. Itaq; si hominem paterno affectu ac beneuolentia complexus fuerim, si ex legis præscripto viscera misericordie ei aperuerim, qui à nefaria Græcorum superstitione ad sanctissimæ religionis cultum transferre volebat, certè crimini mihi dari non debet, præsertim cum ex Christi mandato nemini fores præcludendæ sint. Hac oratione multitudinis iracundiam repressit, maioremq; sibi beneuolentiam conciliauit.

Interea Maximus cùm in legibus sanctionibusq;

Maximi
fraus & impietas.

Gregorij ad
Constantinopolitanos oratio.

busq; Ecclesiasticis nihil, quo te tueretur haberet, imperatorio edicto sacerdoti sibi vdicare cogitabat. vt qui non sacerdotem, sed tyrannum agere decreuisset. Itaque Aegyptiorum praesulū agmine stipatus, Theodosium qui tunc Thessalonicae erat adiit, regiaq; vrbis episcopatum ab eo petijt. Verum Imperator postulatū nō modo reiecit, sed ira etiā minisq; vehemētib; hominem insectatus est. Hac igitur spe deiectus Maximus, Alexandriā profectus est, cumq; iisdem rebus praecipuos ferē Petri familiares auropellēxisset, ipsum quoq; pari improbitate aggressus est, dicens: Aut mihi principis ciuitatis episcopatum asserere, aut à tuo non abstinēbo. Ex quōdē in perspicuum malum audax hominis factus desijisset, nisi Alexandriæ Praefectus seditionis metu, Maximū vrbe exturbasset. Atq; ille quōdē praemia temeritate digna tulit; Gregorius autē cum depulsis periculis, optatam rebus quietem restituisset, reditum in patriā meditabatur. vr laborū multitudinē & curis fractus, quod reliquū erat vitē, totum in cēlestium rerum meditatione exigeret. Sed plebs cognito pastoris sui discessu, concordī fletu orbitem suam deplorans, discendī cupiditatem repressit; propositisq; periculis, quē sanctissimē religioni ipsi discessu imminere dicebat, ab ea mente virū sanctū reuocauit.

Insignis hominis ambrosiosi, impudentia.

Veri Pastoris studium.

Itaque vir Dei tantae multitudinis salutem priuatis commodis praeponeus, iterum Ecclesiarum excolere coepit, tanta vigilantia animosq; solertia, vt omnibus impietatis spinis euulsis, & pestiferis haereticorum doctrinis praestigatis, solū orthodoxae fidei lumen clarissime fulgeret. Nec mirum sanē, quippē qui dogmatum stabilitate ac Theologia adeo excelebat, vt quāuis per-

eretur habe
 sibi vdicare
 d tyrannum
 um pralū
 ne Theolo
 patum ab eo
 m nos modo
 eribus homi
 iectus Miri
 isdem reci
 auro pelle
 te aggressus
 is epulo
 Equidē in
 facinus des
 onis oratū
 is ille quā
 orius autem
 us quaten
 abatur. ut lo
 uod reliquū
 meditatione
 iui discedū
 orans. dū
 is; pertra
 Ce flu immi
 reuocant.
 nis saltem
 am Ecclesie
 ria animiq;
 s. euulsis. &
 stigatis. lo
 nē fulgeret.
 cum publi
 r. ut quāis
 per.

multi viri doctrinæ laude celebres, varijs se
 cū diuinitatis doctrinam explicârunt, hic ta
 m solus post Iohannem Euangelistam Theo
 logi nomine insignitus sit, atque hoc cognomen
 ipse velut proprium & peculiare attributū.
 Inimuerò quemadmodum alias omnes laudes
 atque virtutes animi complexu tenebat, ità nē à
 Prophetiæ quidem gratia deferebatur. tam verò
 quot publicos conuentus suis orationibus exhi
 larant quot hominum iracundias mitigârit, quis
 commemorare valeat? Ipse verò si qua ab alijs
 iniuria lacesitus fuisset, eam vltionem instanter
 expecebat, non vt graui aliqua pœna eos multa
 rec, sed vt delicta agnoscerent, Dominiq; pedi
 bus aduoluti impietatem proderent, & salutem
 denique consequerentur. Itaq; qui eum oderant,
 beneficijs affliciebat, & in viam redeuntes incre
 dibili beneuolentia ac charitate amplectebatur,
 & non secus ac præstantissimus medicus, ægro
 rantium habitudinem explorans, congruentem
 cuiusq; morbo medicinam adhibebat: præclare
 prudenterq; secum statuens nō omnibus omnia
 conuenire. Hinc non modò vulgus, sed ipse etiã
 Imp. Theodosius illū venerari, & sine fine admi
 rari non destitit. Et quidem cū bello cum Ori
 entalibus Barbaris ex animi sententia gesto, trium
 phus elatus ad imperatoriam urbem reuertere
 tur, Pontificem Gregorium pro eo ac laboribus
 illius dignum erat, honorificè accepit, prolixio
 riq; alloquio suam erga eum beneuolentiam de
 clarans, postremò hæc ad eū verba habuit: O Pa
 ter, Deus tibi tuisq; sudoribus per me Ecclesiam
 committit. En igitur sacram ædem, & thronū ti
 bi trado. Ea re mirificè gauisus Gregorius, votis
 precibusq; Imperator em remunerans, pedē aula

Theologus
 dictus Gre
 gorius, solus
 post Iohan
 nem Euan
 gelistam.

Eius prudē
 tia in mode
 rādis subdi
 tis.

Theodosij
 Imperatoris
 erga eū be
 neuolentia.

Ariani mor-
tē intendant
Gregorio.

exulit; Ariani autem, qui ad hoc usque tempus
sacrosanctam domum tenuerāt, sicut iorum ma-
nu comparata, cum Imperatore quidem preci-
bus cum Gregorio verò armis contendere de-
ceperunt. Itaque cum publicè armis instruiti, rām
privatim subornato quodam qui ad Ponticem
accederet, eiusque pectus ense traiceret, omni-
bus modis mortem inuentabant. Atque hoc qui-
dem erat hostium conspiratio.

Postero autem die, cum prima luce populū
cum pastore ad sacram aedem recipendam per-
geret, non minùs grauis quàm si ciuitas hostiū
impetu expugnaretur, tumultus excitatus est
plerisque hominibus in vicis tediisque omni-
bus stantibus, mulieribusque & pueris gemitus
eiulatum permixtum edentibus. Ipse quoque
Imperator templum unā cum beato Gregorio
gressus est. Vt autem multa in rebus humanis
sueuenire solent, nubibus Solis obiectis, sub
luculum subeuntibus, tenebræ repente coortæ
sunt. Quæ res, ut à festo atque huiusmodi lætitia
aliena Arianos non parua lætitia afficiebat, per
indè ac si Deus templi translationem miris gra-
tiam haberet, pias contra animas, intolerabili
lore cruciabat. Verùm simul atque Episcopus
Imperator sacras valvas ingressi sunt, atque vo-
ces unam eandemque laudationis vocem susci-
pientes, manusque cum lachrymis extenderunt,
confestim Dei providentia subducta nube, ful-
gentes Solis radij sacrosanctam domum splen-
dore perfuderunt, aëteque collustrato, hominum
animi in œtorem in lætitiā commutati, pro-
cipemque oblectare atque obtestari ceperunt.
At Gregorius cum ab illa sede abhorretet, nec praesens

continētia & corporis infirmitate vocem in tantis hominum numero mittere posset, per quem istam his verbis multitudinem affatur: O filij, nunc tempus est, ut beneficium à Trinitate acceptum agnoscamus, gratiasq; ipsi agamus. De throno aliās agemus. Hæc audiens populus contumeliosè Imperator verò hominis modestiam ad stuporem vsque admiratus, magis magisque eius consuetudine delectari, ac parentis loco eum colere cœpit. Verùm Gregorius Deo quàm Imperatori operam dare multo præclarius existimans, frequenter ex vrbe in agros secedebat, ubi precationibus & cōtemplationibus animum exterminarum rerum curis oppressum recreabat, & agrotis etiā recreandis inuisendisq; sedulo incumbebat.

Tandem amplissimæ ecclesiæ Præsul institutus, & nolens volens in Archiepiscopali Sede collocatus, ita inter opes versatus est, ut conscientie potius, quàm rationum referendarum curam haberet. Ex omnibus verò ecclesiæ bonis ne vnica quidem drachma facultates suas auxit; cū tamen maximam talentorum copiam, si ita ipsius voluntas tulisset, colligere potuisset. Adeo namque diuinis rebus tota mente intentus erat, ut cauponum veriùs, quàm Ecclesiasticorum esse diceret, temporalium rerum administrationi incumbere.

Tandem assiduis laboribus & senio, corporis que imbecillitate fractus in morbum incidit; cumq; inualitudine oppressus lecto se committere cogereetur, protinùs ingens populi concursus ad eum factus est, qui pro impensis in salutem omnium laboribus, gratias agebat. Inter alios verò aderat tum forte adolescens quidam, qui

§f

mani-

S. Gregorius
creatur Archiep.
Constantinopolit.

Mira eius
inter tantos
opes continentia.

Incidit in
ægritudinē.

manibus suis beati viri pedes comprimens, cum
lachrymis & lamentationibus sceleris veniam
supplex postulabat. Gregorio autem sciscitante
quid sibi hoc sermone vellet, nihil respondit
bat, sed tantum iugebat & veniam petebat. Tum
quidam ex ijs qui astabant, ita locutus est: Hoc est
ille carnifex tuus o Pater, qui à nonnullis labor-
natus ferrum tibi in precordia defixurus erat, ni-
si Christus perspicue tibi auxilio fuisset. Proinde
nunc ad pedes tibi procumbens clamat, sulce-
pti sceleris poenitudine affectus. Confestim ille
vt Patrem æquum erat, adolescentem ita allo-
quitur: Propitius tibi Christus sic iuuenis charis-
sime, tibi que ipse ignoscat, qui me quocumque ser-
uauit: Hoc solum ad facinoris exculationem &
purgationum abs te peto, vt hæresim execra-
que ad Deum accedas, ipsique sinceram & ve-
ritariam seruitutem offeras. Hoc tam lenerepos-
sum cum ad plebem permanasset, miro ad-
oma u animos in Patre tam benignum execra-

Facile igno-
scit scario,
qui nec in
illi molitus
erat.

Synodus Cō-
stantinopo-
litana.

Sub id tempus Synodus centum & quinquaginta episcoporum coacta est, tum vt pium Pa-
sulem regie ciuitati præficerent, tum vt hæreses
(quæ interim, dum Ariani rerum potentiam
exorta fuerant) oecumenici Concilij decreto
Ecclesia eijceret. Enim uero quæ ad hæreses per-
stigandas pertinebāt multò antè Gregorius præ-
struxerat, atque in ipsa etiam Synodo pari animi
conierione cū alijs, vt insidiosas bestias ab eccle-
sia ouili arceret, decertauit. In ea uero Synodo
Gregorius Concilij decreto in Archiepiscopo
tu confirmatus est. Et quanquam animi uero ad
dignitate planè alienum haberet, gregis tamen
a more illo honoris titulo se decorari passus est.
Sed paulò post, cū Meletius Antiochensium pa-
triar-

vir fidei probitate insignis, & qui florentibus Arianorum rebus, multis calamitatibus exultis, diuturno exilio multatus fuerat, extremo vitæ die Constantinopoli perfunctus esset, de throno contentio inter Episcopos excitata est: Alijs quæ suffragijs statuta fuerat, rati a habebantibus, alijs verò quæ iâ decreta fuerat rescidentibus. Tum vir beatus omnibus Episcopis in unum coactis, cunctos ad concordiam hortatus est; seque non inuitum eum honoris ac dignitatis locum relicturum testatus est, inter alia illud Propheta vsurpans: Si propter me commota est ista tempestas, deijcite me in mare, vt vos iactari desinat. Tandem post multa, discedendi potestate obtenta, in Cappadociam perrexit, cum clerum ac præstantissimum quemque ex populari multitudine aduocasset, eosque ad fidei depositum seruandum admonuisset, maximo sui desiderio omnibus relicto, Ariarum profectus est, quem locum ex paterna hæreditate ad se deuolutum possidebat. Ibi verò postquam nonnihil temporis quietus egisset, vitam quæ philosophiæ opera purgasset, in extrema tandem senectute, caducam hanc vitam cum meliori & præstantiori rerum statu, cuius hinc pertinet etiam species vix reperiri queant, permutauit. Eius verò veneranda effigies Romæ in Græco codice Vaticano ita descripta inuenitur: Statura mediocri erat; pallidus aliquantulum non tamê citra venustatem; depresso naso, supercilijs in reatum protensis, aspectu blando & suauis; altero oculo, nempe dextero, subtristis; quem cicatrix quædam contrahebat; barba non promissa, sed densa, eaque in extremo quasi fumo infuscata; qua parte caluus non erat (nam subcaluus

Sf 2

erat)

Contentio
de sede (S.
Constantinopoli-
litana,

102.2.

S. viri obit.

C. Bar. rom.
4. Annal.Gregorij
effigies,

erat) albos crines habebat, atque conspicuos.
 nimam quidem Christus, scripta possidet Ecce-
 sia; corpus vero Roma tandem accipiens, ro-
 lissimo condidit tumulo in Basilica vaticana. De
 quo vide notas Baronij ad ii. diem Junij

C. Baron. to.
 4. Annal. &
 in not. mar.
 Romae

MARTYRIUM S. GORDIANI CL. A.

risimii viri Vicarij vrbs Roma, ex eo quod
 Surium extat. Passus est tempore Iuliani ap-
 Imp. Circa annum 362. Rom. Ecclesia pr. glori-
 te Liberio,

10. Maij.

Temporibus Iuliani, cum Christiane po-
 tatis fideique cultores, a iudicibus vrbs
 que praefectis, ad varios cruciatum pla-
 ciaque raperentur, inter alios beatus Iuan-
 veneranda senecta & presbyterij honore un-
 spicius, a Gordiano in vincula coniectus est.
 Qui cum sanctum Presbyterum inter quatuor-
 nem ad deorum sacrificia nefandamque depo-
 stitionem impellere niteretur, o, inquit, Iuan-
 rius, si scires, toto corde ad Christum Saluato-
 rem verum conuertereris, & post tantas vrbs
 tempestates, vel sero tandem animae tuae requiem
 procurares. Gordianus cum surda aure haec
 a i viri admonitionem pertransiret, notum
 custodia eum ad se accersens, voluit se eius sermo-
 nibus oblectare. At Iuanrius qui viri clarissimi
 & si ingenium spectares, minimè mali, carita-
 tem miserabatur: Fili, dicebat, noli vanis & in-
 utilibus sermonibus tempus terere, sed potius
 considera impietatem tuam, qua in cruciatio-
 nis Sanctorum corporibus, nefarie te reosque
 contaminasti. Agnosce, quæso, scelus tuum
 atque ad fontem salutarem propera, ne postea

Iuanrius
 presbyter,

Iuanrii ad-
 monitio ad
 Gordianum.